

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (4) กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ กรุงเทพมหานคร องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตน และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 กำหนดให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความ หรือความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1) ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดตั้งและดำเนินงานกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพร้อมทั้งรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเดิมอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของส่วนราชการต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในทุก ๆ ด้านเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพและได้ มาตรฐาน นอกจากนี้แล้วการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการศึกษาของฝ่ายต่าง ๆ ถือเป็น ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่นอกเหนือจากการระดมทรัพยากรแล้ว การมีส่วนร่วมจัด การศึกษาของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชนชุมชนและเอกชน ในการจัดการศึกษา จะเป็นการ เสริมสร้างพลังแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญให้แก่ผู้เรียน (ภาวิข ทองโรจน์, 2554 : 32)

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เป็นการให้บริการทางการศึกษาขั้นต้นที่รัฐมุ่งจัดให้ ประชาชนในวัยแรกของชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นการวางรากฐานการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไปในอนาคต การศึกษาในระดับนี้นับวันจะ มีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัด ประสพการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์

จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550 : 5)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มีหลักปรัชญาการศึกษาปฐมวัย คือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและการพัฒนาของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพภายใต้บริบทของสังคมวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความเอื้ออาทรและความเข้าใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 5) และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามความมุ่งหมายและหลักเกณฑ์ที่ว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และตามสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 3-4) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นที่ต้องให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอบรมตามความเหมาะสมและตามความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ซึ่งการจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึง การบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2551 : 8-12) ทางด้านนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษา (0-5 ปี) เพราะการพัฒนาเด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาสำคัญมาก สำหรับการพัฒนาทางด้านสมองของบุคคล การที่รัฐกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี โดยไม่ครอบคลุมการจัดการศึกษาของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับนี้ควรเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม โดยจัดการส่งเสริมให้ชุมชนหรือสถาบัน ตลอดทั้งองค์กร

ในท้องถิ่น และที่สำคัญอย่างยิ่งสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้ควบคู่ไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550 : 74) ขณะเดียวกันสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ดำเนินการประเมินผลภายใน (Internal Evaluation) หรือประเมินตนเอง (Self Evaluation) และถือว่าการประเมินเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนำระบบประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งภายนอกและภายในมาใช้ การประเมินดังกล่าวนอกจากจะเป็นการปฏิรูปวิธีการบริหารการศึกษาแล้วยังเป็นการปฏิรูปวัฒนธรรมความคิดและเจตคติของคนไทยที่มีต่อการประเมินด้วย โดยการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยการนำทรัพยากรทางการศึกษามาจัดการบริหารจัดการให้เกิดผลผลิตทางการศึกษาคูณลักษณะที่สมบูรณ์และชุมชนมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษา ภายใต้โครงสร้างการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2550 : 27-28) สภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งพบว่าเกิดปัญหาหลายประการ ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียนยังอยู่ในระดับต่ำอาจเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจัดตั้งหรือรับ โอน โรงเรียนทั้ง ๆ ที่ยังไม่มีกอง/ส่วนการศึกษา ขาดระบบการบริหารจัดการศึกษาที่ดี ทำให้มาตรฐานการบริหารงานด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างต่ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง ไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความรู้ด้านการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนเป็นแรงงานไร้ฝีมือได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทำให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเลียนแบบวัฒนธรรมและค่านิยมตะวันตก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังไม่ทราบบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง ทำให้ท้องถิ่นขาดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ (กระทรวงมหาดไทย, 2555 : 2)

ปัจจุบันสภาพการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและ จัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กและผู้ด้อยโอกาส ได้ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัย โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ขึ้น จำนวน 33 แห่ง (ท้องถิ่นอำเภอขามเฒ่า จังหวัด กาฬสินธุ์, 2556 : 1) เพื่อส่งเสริมให้เด็กเล็กวัยระหว่าง 3 – 5 ขวบ ทุกคนในท้องถิ่นได้มี พัฒนาการเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และ สติปัญญา และได้ดำเนินงานตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นปี พ.ศ. 2553 ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และ 6) ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 1 – 2) ซึ่งจากการประเมินผลในปี พ.ศ. 2554 พบว่า การบริหารจัดการศึกษายังมีข้อบกพร่องและมีอุปสรรคอยู่หลายประการทั้งด้านการบริหาร จัดการขาดความร่วมมือในการบริหารงาน การบริหารบุคลากร ครูผู้สอนจบการศึกษาไม่ตรง สาขาที่ปฏิบัติงานทำให้การจัดประสบการณ์ไม่มีประสิทธิภาพ สภาพแวดล้อมของศูนย์ไม่ เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน ขาดการชักนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดประสบการณ์ และ การส่งเสริมการจัดการศึกษาไม่ตรงกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การสร้างเครือข่ายในแต่ละศูนย์ฯ ขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่กำหนด (ท้องถิ่นอำเภอขามเฒ่า จังหวัด กาฬสินธุ์, 2554 : 1-20) ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่าง ๆ ในพื้นที่ ได้พยายามแก้ไขโดยส่งเสริมให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และมี การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้มีความสะอาดปลอดภัย มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียน การสอน ดำเนินการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม กิจกรรม เพื่อเปิด โอกาสให้ชุมชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมให้ความ ใส่ใจ แสดงความคิดเห็น แสดงความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่อาจเกิดขึ้น โดยต้องให้ ความร่วมมือและมีส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในท้องถิ่นของตนเองเพื่อการพัฒนา ด้าน การจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ให้เจริญก้าวหน้าและพัฒนา ตามแนวทางมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็กเล็ก ในท้องถิ่น (ท้องถิ่นอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์, 2556 : 16)

ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยและร่วมรับผิดชอบงานวิชาการ มีความต้องการที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อที่จะได้ทราบสภาพการดำเนินงาน ปัจจุบันว่าเป็นอย่างไรบ้าง และจะมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้คุณภาพ และสามารถนำผลจากการศึกษาไปพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอย่างไร
2. ระดับการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามสถานภาพตำแหน่งแตกต่างกันหรือไม่
3. มีข้อเสนอแนะใดบ้างในการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างกัน

ขอบเขตในการวิจัย

1. เนื้อหาในการวิจัย ได้แก่ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 1-2)

- 1.1 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.2 มาตรฐานด้านบุคลากร
- 1.3 มาตรฐานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 1.4 มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
- 1.5 มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน
- 1.6 มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 33 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 92 คน และคณะกรรมการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 297 คน รวม 422 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 33 ศูนย์ (ท้องถิ่นอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์, 2556 : 3)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 16 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 44 คน และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 141 คน รวม 201 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan ; อ้างถึงใน สุรวาท ทองบุ, 2550 : 217) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 41) ตามสัดส่วนจำนวนของบุคลากรในการจัดการศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 6 ด้าน

4. พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่ในการวิจัย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 33 ศูนย์

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 – เดือนเมษายน พ.ศ. 2557

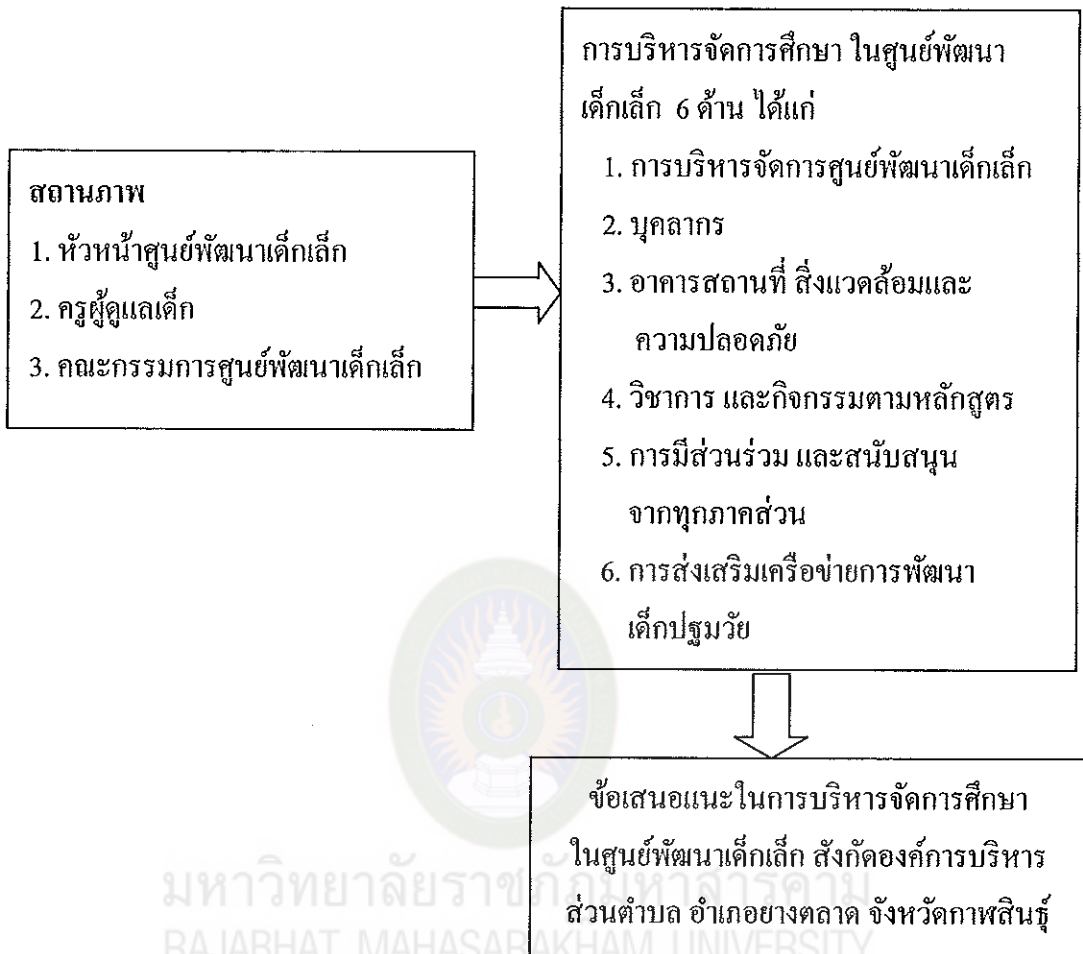
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยการบริหารจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยนำแนวคิดการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 1 – 2)

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย
4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร
5. ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน
6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานภาพการจัดการศึกษา หมายถึง การดำเนินการที่เป็นจริงในการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัย ตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอ ขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. มาตรฐานการจัดการศึกษา หมายถึง รูปแบบ วิธีการหรือหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรม ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านการส่งเสริม เครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดระบบการบริหารงานที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้งบประมาณ การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการบริหารงบประมาณเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเหมาะสมและมีการกำหนดงบประมาณที่มีความจำเป็น การจัดซื้อวัสดุการศึกษา ที่เพียงพอต่อการใช้ในการเรียน การสอน การกำหนดนโยบายและวางแผนงานการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

2.2 ด้านบุคลากร หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและงานที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีมีการประเมินพัฒนาการเด็กที่สอดคล้องกับสภาพจริงและเหมาะสมกับวัย คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความดูแล เอาใจใส่ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การปฏิบัติเพื่อใช้สถานที่ที่มั่นคงแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ตามมาตรฐานที่กำหนด การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศได้สะดวก และไม่เสียงดัง ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีรั้วกั้นบริเวณเพื่อความปลอดภัยของเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดสภาพแวดล้อมภายนอกที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ไม่มีมลภาวะเป็นพิษ รบกวนเด็ก จัดพื้นที่เล่นกลางแจ้ง มีความปลอดภัยและเพียงพอกับจำนวนเด็ก มีมาตรการป้องกันความปลอดภัย และมีมาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

2.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาปฐมวัยโดยเน้นปฏิสัมพันธ์ที่ีระหว่างเด็กกับผู้ใกล้ชิด มีการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยคำนึงถึงคุณลักษณะของเด็กแต่ละวัย มีการกำหนดเวลาการจัดประสบการณ์เรียนรู้จัดกิจกรรมประจำวันแบบบูรณาการ โดยการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น

2.5 ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง จัดป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง ประสานงานและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.6 ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพัฒนาเครือข่ายเด็กปฐมวัย ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู เด็กอายุ 3-5 ปี โดยทำหน้าที่ในการจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กปฐมวัยสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 33 ศูนย์

4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ในที่นี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์

5. บุคลากร หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมทำหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง บุคคลที่องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอยางตลาด ได้คัดเลือกและแต่งตั้งจากครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการบริหารงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5.2 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5.3 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง กลุ่มบุคคลที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานและการบริหารงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้อย่างมีคุณภาพ
2. ได้ทราบระดับความคิดเห็นในการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ข้อมูลจากงานวิจัยนี้ ผู้บริหาร คณะครูสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เป็นอย่างดี